

^(א) [תוספ' פ"ח ה"ב], ^(ב) [בתוספ' שם מתני' ברישא], ^(ג) [קדושים טוף פרשה ט], ^(ד) [ויקרא יט], ^(ה) [שבת סג: וסם נסמן], ^(ו) דרשב"ג ורבנן ולמחנ' דאגרדמים כ"ב מהר"מ,

—————

הגהות הב"ח

^(א) גמ' טרוק גלי דלא לייתי אינשי וליטרדן על לגביה: ^(ב) רש"י ד"ה על וכו' ששיכשך עובד כוכבים: ^(ג) תוס' ד"ה איקלע וכו' כי אמרי אנא לבד: ^(ד) בא"ד דקיימא לן הלכתא: ^(ה) בא"ד דמשמע מתוך פ' כשהחזירו עובד כוכבים באסר מטעם: ^(ו) בא"ד ולאגרדמים דליתומב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים איקלע כז"ל ותיבת וה"ג נמתק: ^(ז) בא"ד ועל ידי מעשים שאמרת ק' וכו' בפתח י"ט פסקו לקמן וכו' בדקתני בתוספתא: ^(ח) בא"ד אף דמי ההוא חמרא כדפרישית: ^(ט) ד"ה שקדח וכו' מנופת החצית במינקת והעלה: ^(י) בא"ד למדדו בקנה י"ב לעיל דף ט: ^(כ) בא"ד הברייתא כר"ש י"ב לקמן דף ט:

איקלע רב הונא צריה דר"ג למחוא. לאחר זמן אחר שחזר צו שהחזירו אציי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אקפן נחמני שמעתתא ומתני' ומחוא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי**. סגור הדלת שמתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם: **על**. רב הונא לגביה וצעי מיניה כי האי גוונא ^(א) שיכשך עובד כוכבים ציינו של ישראל שלא ככוונת ניסוך לעבודת כוכבים מאי: **א"ל אסור אף בהנאה**. שחזר צו: **והא מר הוא דאמר כו'**. דקא שרית לזבוי לעובדי כוכבים: **דמי דההוא חמרא**. דהוה דזולא מי אמרינן מודינא ביה לזיך להוליך דמיו לים המלח ודמי שאר היין שבחצית מותר. ומשום כיסופא קאמר הכי אכל איהו כוליה שרי: **כי אתאי לפומבדיתא**. האי מעשה הוה מקמי הך דאיקלע רב הונא למחוא: **אקפן נחמני**. הקיפני אציי בשמועות של אמוראים ובמשניות לחלוק עלי ולאסור כל יין החצית: **והוה עובדא צטצריא ואסר ר' יוחנן**. ה"ג **אמרי ליה לפי שאינן בני תורה**: **ואמר לי** אציי הא דאסר שמואל ורצי יוחנן לבני טצצריא ונהרדעי לאו משום דאסור אלא אחמורי אחמירו עלייהו לפי שאינן בני תורה: **ואמר לי** אציי טצצריא ונהרדעא כו' בתנאי: **אגרדמים**. אדם הממונה לשמור המדות צמזות המלך שלא יסקרו בהם וטועם היין ונעשה סססור ציניהם. אגרדמים גרסינן צמ"ס. צמורת כהנים^א אמרינן איפת דקד והין דקד יהיה לכס^ב מנה שנקב את מגופת החצית צמינקת והעלה את היין דך המינקת והוא קנה חלול המזילא ומעלה היין עד פיו וטועמו: **או שטעם מן הכוס והחזירו**. עובד כוכבים בחצית: **מאי לאו בהנאה**. ואע"ג דשלא ככוונת ניסוך היו האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחצית ותיהיו תיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חצית משום האי דליערב ציה דא"כ אמאי הויל תיובתא לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג דאמר לקמן [עד.] ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שצו דקיימא לן [שם] הלכתא כוותיה: **וליתני ימכר**. כי היכי דקתני סיפא: **חרס**. משוגע ובעל מריצות וממהר לעשות שלא ככוונה: **ימכר**. דהואיל דסבר של שמן היה ליכא למיגזר שמא נתכוין לנסך אכל קדח צמינקת דידוע דיין הוא חיישינן שמא ניסך לעבודת כוכבים:

המשוכשכת ואפילו החזירו ישראל נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוי לעובדי כוכבים אפי' ליין המשוכשך משום דשכשוך גרוע הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנמערב נתצטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג צפרק צתרא [לקמן עד.] לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בפתח י"ט דחמיר טפי ואינו נתצטל צתערובתו אכל כלן זה המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג עליה רב הונא צר חיננא ורב הונא צר ר"ג ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא^א דרשב"ג ורבנן ^(י) דאגרדמים דליתומב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"ג למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אכלו לשאול ממנו וא"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"ג דלא ליתו אינשי וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש נכנס רבא לפני ר"ג א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה ל ידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכי שכשוך עושה יין נסך פ' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשוך עושה יין נסך ליאסר בהנאה ועל ^(י) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנא לבד מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אתאי לפומבדיתא כו' ואסר שמואל צטצריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה צא לפנייה ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בפתח י"ט פסקין לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שצו ואיתומב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פרק ה) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח צמינקת ונפלה ממנה טיפה כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי דההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי ^(ח) חמרא כדפרישי: **לְשַׁקְדָּח** במינקת. פ' רש"י שנקב מגופת החצית ^(ט) והעלה היין דרך המינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה צו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' צלא העלה נמי ליחסר בהנאה כיון שנגע דלא דמי האי כלל ^(י) למדדו בקנה דהתם לא נתכוין לשכשוך כלל אכל הכא שנתכוין לשחיה ליחסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא לארקומה צשתיה א"כ ל"ל העלה אפי' צלא העלה נמי יאסר צשתיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד ^(ב) הברייתא כר"ש שאין הלכה כמותו ונראה פ' רשב"ס צשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמיניחין צעת הצצרי צפה החצית וראשה חוץ לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משחין אותו לחצית וסותמין פי החצית ופי המינקת וכשרוצה לפתוח קודחין צמינקת ומוץ ומעלה היין מיהו אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח שלא נגע הקנה ציין אלא כשרוצה להעלות היין מצדד החצית עד שיגיע היין צמינקת ולכך צריך העלה:

איקלע רב הונא בריה דר"ג למחוא. לאחר זמן אחר שחזר צו שהחזירו אציי ע"י תשובות שהשיב לו כדאמרינן לקמן אקפן נחמני שמעתתא ומתני' ומחוא הוא מקומו של רבא: **טרוק גלי**. סגור הדלת שמתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דברי מחלוקתם: **על**. רב הונא לגביה וצעי מיניה כי האי גוונא ^(א) שיכשך עובד כוכבים ציינו של ישראל שלא ככוונת ניסוך לעבודת כוכבים מאי: **א"ל אסור אף בהנאה**. שחזר צו: **והא מר הוא דאמר כו'**. דקא שרית לזבוי לעובדי כוכבים: **דמי דההוא חמרא**. דהוה דזולא מי אמרינן מודינא ביה לזיך להוליך דמיו לים המלח ודמי שאר היין שבחצית מותר. ומשום כיסופא קאמר הכי אכל איהו כוליה שרי: **כי אתאי לפומבדיתא**. האי מעשה הוה מקמי הך דאיקלע רב הונא למחוא: **אקפן נחמני**. הקיפני אציי בשמועות של אמוראים ובמשניות לחלוק עלי ולאסור כל יין החצית: **והוה עובדא צטצריא ואסר ר' יוחנן**. ה"ג **אמרי ליה לפי שאינן בני תורה**: **ואמר לי** אציי הא דאסר שמואל ורצי יוחנן לבני טצצריא ונהרדעי לאו משום דאסור אלא אחמורי אחמירו עלייהו לפי שאינן בני תורה: **ואמר לי** אציי טצצריא ונהרדעא כו' בתנאי: **אגרדמים**. אדם הממונה לשמור המדות צמזות המלך שלא יסקרו בהם וטועם היין ונעשה סססור ציניהם. אגרדמים גרסינן צמ"ס. צמורת כהנים^א אמרינן איפת דקד והין דקד יהיה לכס^ב מנה שנקב את מגופת החצית צמינקת והעלה את היין דך המינקת והוא קנה חלול המזילא ומעלה היין עד פיו וטועמו: **או שטעם מן הכוס והחזירו**. עובד כוכבים בחצית: **מאי לאו בהנאה**. ואע"ג דשלא ככוונת ניסוך היו האי מגע. ולא יתכן לומר והחזירו ישראל בחצית ותיהיו תיובתיה האי דקאסר ליה לכולה חצית משום האי דליערב ציה דא"כ אמאי הויל תיובתא לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג דאמר לקמן [עד.] ימכר כולו חוץ מדמי יין נסך שצו דקיימא לן [שם] הלכתא כוותיה: **וליתני ימכר**. כי היכי דקתני סיפא: **חרס**. משוגע ובעל מריצות וממהר לעשות שלא ככוונה: **ימכר**. דהואיל דסבר של שמן היה ליכא למיגזר שמא נתכוין לנסך אכל קדח צמינקת דידוע דיין הוא חיישינן שמא ניסך לעבודת כוכבים:

מימר

המשוכשכת ואפילו החזירו ישראל נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוי לעובדי כוכבים אפי' ליין המשוכשך משום דשכשוך גרוע הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנמערב נתצטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג צפרק צתרא [לקמן עד.] לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בפתח י"ט דחמיר טפי ואינו נתצטל צתערובתו אכל כלן זה המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג עליה רב הונא צר חיננא ורב הונא צר ר"ג ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא^א דרשב"ג ורבנן ^(י) דאגרדמים דליתומב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"ג למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אכלו לשאול ממנו וא"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"ג דלא ליתו אינשי וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש נכנס רבא לפני ר"ג א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה ל ידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכי שכשוך עושה יין נסך פ' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשוך עושה יין נסך ליאסר בהנאה ועל ^(י) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנא לבד מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אתאי לפומבדיתא כו' ואסר שמואל צטצריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה צא לפנייה ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בפתח י"ט פסקין לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שצו ואיתומב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פרק ה) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח צמינקת ונפלה ממנה טיפה כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי דההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי ^(ח) חמרא כדפרישי: **לְשַׁקְדָּח** במינקת. פ' רש"י שנקב מגופת החצית ^(ט) והעלה היין דרך המינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה צו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' צלא העלה נמי ליחסר בהנאה כיון שנגע דלא דמי האי כלל ^(י) למדדו בקנה דהתם לא נתכוין לשכשוך כלל אכל הכא שנתכוין לשחיה ליחסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא לארקומה צשתיה א"כ ל"ל העלה אפי' צלא העלה נמי יאסר צשתיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד ^(ב) הברייתא כר"ש שאין הלכה כמותו ונראה פ' רשב"ס צשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמיניחין צעת הצצרי צפה החצית וראשה חוץ לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משחין אותו לחצית וסותמין פי החצית ופי המינקת וכשרוצה לפתוח קודחין צמינקת ומוץ ומעלה היין מיהו אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח שלא נגע הקנה ציין אלא כשרוצה להעלות היין מצדד החצית עד שיגיע היין צמינקת ולכך צריך העלה:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נח.

איִקלַעַ רב הונא בריה דר"ג ל**מ**חואו. פירוש האי עובדא הוה צתר דהחזירו אציי ע"י תשובות שהשיב לו ולהכי קאמר כי אמרי ^(א) לבד מדמי דההוא חמרא והיינו לצתר דאהדריה אציי אכל הוא החיר הכל ומחמת כיסופא הוא דקאמר הכי וכן ודאי צריך לפרש לפי גירסא זו דאי סלקא דעתך דאיהו נמי אסר דמי היין המשוכשך והמיר השאר א"כ מאי הוה פריך ליה אציי משמואל ור' יוחנן דאסרו והא אינהו לא אסרו אלא דמי היין המשוכשך דצצריא להו צפ' צתרא [לקמן עד.] כרשב"ג דאמר ימכר כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך שצו אלא ודאי צתר דאהדריה אציי קאמר הכי וגם פירש רש"י לקמן צההיא דאגרדמים דמיידי צהחזירו עובד כוכבים לחצית דאי ס"ד דהחזירו ישראל לחצית והאי דקא אסר ליה לכולה היינו משום ההוא פורתא דליערוב א"כ מאי פריך מינה לרבא לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג דאמר לקמן ימכר חוץ מדמי יין נסך שצו ^(י) וקיימא לן הלכתא כוותיה ועוד פ' רש"י דאמר להו רבא טרוק גלי שהיה מתיירא מרב הונא שלא יקפחנו בהלכות על דצר מחלוקתו על רב הונא לגביה וצעי מיניה כי האי גוונא כו' ותשובות יש על גירסא זו ופירושה חדא שהיה לו להקדים ההוא עובדא דאציי דבסמוך כיון שעל ידו חזר צו ועוד דצר תימה הוא שיאמר רבא טרוק גלי שלא יצא רב הונא החולק עליו להתווכח עמו כי אע"פ שחזר צו מ"מ היה לו לשמוע מה יאמר ועוד דה"ל למימר אפ"ה על לגביה כלומר דחק ונכנס ועוד קשיא לשון דלא ליתו אינשי ולטרדן דה"ל למימר דלא לייתי האי

גצרא ולטרדן ועוד מי כסיפא ליה מילתא לומר טעימי צהדיא וחזר אני צו הרי צכמה מקומות ^(א) מצינו שהיה אומר דברים שאמרתי לפניכם טעות הן צידי ועוד מה שפירש אגרדמים דמיידי כשהחזירו עובד כוכבים דאי כשהחזירו ישראל לימא ליה אנא דאמרי כרשב"ג ומאי הוה משני ליה הא רשב"ג לא שרי דמי יין נסך שצו ואיהו שרא הכל ועוד מאי הוה מוטיב ליה מההיא דאגרדמים לישי ליה שאני התם דהחזירו עובד כוכבים ואילו רבא שרא צהחזירו ישראל ועוד דמשמע מתוך פירושו ^(ב) שהחזירו עובד כוכבים ונאסר מטעם החזרה דחשיבא ליה כמגע וצתוספתא תניא מפני שטיפת יין אסורה ואוסרת בכל שהוא אלמא משמע שהאיסור צא מחמת הטיפה כשהוא אסור נמי אסור לכך פירש ר"י שריה רבא לזבוי לעובדי כוכבים אפי' ליין המשוכשך משום דשכשוך גרוע הוא שלא נתכוון לשכשך לניסוך אלא לשאול אם יש שם יין וכיון שנמערב נתצטל שם לגמרי והא דאסר רשב"ג צפרק צתרא [לקמן עד.] לכל הפחות דמי היין היינו דוקא בפתח י"ט דחמיר טפי ואינו נתצטל צתערובתו אכל כלן זה המשוכשך אין צו כוונת ניסוך ואיפלוג עליה רב הונא צר חיננא ורב הונא צר ר"ג ואסרי דמדמו ליה להאי יין נסך המשוכשך לפלוגתא^א דרשב"ג ורבנן ^(י) דאגרדמים דליתומב רבא מינה וה"ג בספרים ישנים וה"ג ואיקלע ר"ג למחוא והוא רבו של רבא והלך רבא אכלו לשאול ממנו וא"ל רבא לרב אליקים שמעיה טרוק גלי אחר שאכנס לפני ר"ג דלא ליתו אינשי וליטרדן פירוש כשאשאל ממנו הלכה זו על לגביה פירוש נכנס רבא לפני ר"ג א"ל כי האי גוונא פירוש שאירע מעשה ל ידי מאי א"ל אסור בהנאה פירוש על יין המשוכשך השיב לו ואליבא דדברי הכל א"ל והא מר הוא דאמר וכי שכשוך עושה יין נסך פ' כשאירע מעשה כזה לידך היית אומר שאין שכשוך עושה יין נסך ליאסר בהנאה ועל ^(י) מעשים שאמרת כך הוריתי א"ל כי אמרי אנא לבד מדמי היין המשוכשך דמי דההוא חמרא מי אמרי כי אתאי לפומבדיתא כו' ואסר שמואל צטצריא ואסר ר' יוחנן פירוש מעשה כזה צא לפנייה ואסרו היין המשוכשך אכל ודאי השאר לא אסרו דאפילו בפתח י"ט פסקין לקמן כרשב"ג דאמר ימכר חוץ מדמי יין נסך שצו ואיתומב רבא מההיא דאגרדמים מאי לאו בהנאה כו' דנאסר כל היין מטעם תערובת דקתני בתוספתא (פרק ה) אגרדמים עובד כוכבים שטעם מן הכוס והחזירו לחצית קדח צמינקת ונפלה ממנה טיפה כל שהוא אסור שטיפת יין אסור ואוסרת בכל שהוא והיינו כרבנן דאסרי כל התערובות ומדרבנן נשמע לרשב"ג דאסר מיהא דמי דההוא חמרא וקשיא לרבא שהמיר אף דמי ^(ח) חמרא כדפרישי: **לְשַׁקְדָּח** במינקת. פ' רש"י שנקב מגופת החצית ^(ט) והעלה היין דרך המינקת והוא קנה חלול שמוץ ומעלה צו היין עד פיו וקשיא דלמה לי העלה אפי' צלא העלה נמי ליחסר בהנאה כיון שנגע דלא דמי האי כלל ^(י) למדדו בקנה דהתם לא נתכוין לשכשוך כלל אכל הכא שנתכוין לשחיה ליחסר בהנאה ועוד היכי סלקא דעתיה דרבא לארקומה צשתיה א"כ ל"ל העלה אפי' צלא העלה נמי יאסר צשתיה אם לכל הפחות תדמהו למדדו בקנה דמתני' ודוחק הוא להעמיד ^(ב) הברייתא כר"ש שאין הלכה כמותו ונראה פ' רשב"ס צשם רש"י שמינקת הוא קנה חלול שמיניחין צעת הצצרי צפה החצית וראשה חוץ לחצית וכשהיין תוסס ועולה דרך הנקב אינו נופל לקרקע ולאחר שגמר תסיסתו אין נוטלין אותו אלא משחין אותו לחצית וסותמין פי החצית ופי המינקת וכשרוצה לפתוח קודחין צמינקת ומוץ ומעלה היין מיהו אם נפשך נוטה להעמיד פירוש רש"י נאמר שכן דרך כשקדח שלא נגע הקנה ציין אלא כשרוצה להעלות היין מצדד החצית עד שיגיע היין צמינקת ולכך צריך העלה:

אלא

עב א מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה א סמג לאזין קמה טוש"ע י"ד ס' קבד סעיף יב: **עב** ב מיי' שם הלכה טו טוש"ע שם סעיף יא: **עד** ג מיי' שם הלכ' ה טוש"ע שם סעי' יב: